

КАТЯ БАКЪРДЖИЕВА

**Българските
фамилни имена –
извор на минало и
родолюбие**

**(Познания върху
народопсихологията,
която откриваме в
нашите фамилни
имена)**

ВАРНА, 2004 година

©Катя Бакърджиева – автор, 2003

Всички права запазени

Предпечатна подготовка: Й. Богдева

Печат: „Славена“ – Варна

ISBN: *****

* * *

Фамилната именна система, като част от езиковата система, също като нея е устойчиво-консервативна. Фамилните имена предлагат особено богата информация. Става реч не за фамилните имена, образувани от малкото име на дядо и прадядо (напр. Петров, Иванов и др.), а за прозвища или имена, свързани с определени професии; други носят социален оттенък, в трети е закодирано миналото на народа. В този смисъл те имат знаков характер.

По презимената на българите може да се „прочете“ историята на нацията по отношение на икономика, бит, култура, морал, географска принадлежност, връзка с други етноси, личностна характерология на индивида и т. н. Ако се вгледаме в българските фамилии, ще открием тяхната древност, преминаваща от век на век, без да се променя, нито да се осъвременява, за разлика от собствените имена, в които всяка епоха внася модернизъм. Едва ли се замисляме над семантичния смисъл на нашите фамилни имена, но ги носим, без да ги променяме. Те са като калейдоскоп, който ни разкрива трудолюбието на българина, многоликото разнообразие на занаяти, на личностни качества, на свободолюбие и борбеност. В този калейдоскоп откриваме социалния елемент, отношението към религията, духовната извисеност на нашите

прадеди, оставили ни имената си като историчност, предприемчивост и завет за нравственост. Критичното око на народа е прикачило прякори и прозвища, свързани с личностни или физиологически качества на индивида, много точно квалифицирани.

Много от нашите фамилни имена са с турска или персийска, гръцка етимология, за други има и българска и турска дублетика (например Зидаров-Дюлгеров, Железов-Демиров и др.).

Интересно е, че днес, в нашето технологично съвремие, българинът по начало склонен към чуждопоклонство, не се срамува и не се отказва от своето фамилно име, което съдържа информация за неговия род от вековете. Дори може би някои не знаят какво точно означава етимологията на презимето им, но го носят с гордост като отличителен белег, като семантичен код на рода.

Настоящото издание няма претенции за научно изследване – то има популярно-познавателен характер, предназначено за масовия читател.

Подредбата на имената в разделите е по азбучен ред, като дублетите от чужд език (предимно от турски) са прибавени към българските (например Медникаров-Бакърджиев, Златаров-Сарафов и др. Посочените фамилни имена съвсем не правят списъка пълен, те са само примерни, насочващи към размисъл. На някои презимена от чужд произход е посочено

лексикалното значение, но на други авторката не е открила смисловото покритие – нека носителите на подобни фамилии сами да го открият в родовите си корени.

Българинът – с богата витална душевност, пословично трудолюбие, с чувство за социална справедливост и борбеност, пребродил далечни светове, поел по нещо от чуждите култури и дал от себе си в планетарен мащаб – се самодоказва като личност, гордеейки се със своето фамилно име. А то говори за народопсихологията на древния и съвременен българин!

Фамилни имена, свързани с професии и занаяти

Тези фамилии са многобройни, характерни главно за една отминала епоха, когато са процъфтявали земеделският труд, скотовъдството, занаятите особено през възраждането. Тук ще открием фамилии, означаващи професии – видове занятия, като: Житаров, Харманджиев, Оризаров, Брашнаров, Овчаров и др. Срещат се и дублетни форми: Овчаров-Чобанов, Биволарски – Мандаджиев (от „манда“ – бавен).

Българинът е добър занаятчия и това е оставило следа върху презимената, някои от които се отнасят до минал бит като: Дръндаров (от „дръндар“ – чепкало), Калайджиев, Гайтанджиев, Кенаров и др. Други имат своето значение и

днес: Златаров-Сарафов-Куюмджиев и др. Видно е тук присъствието на дублети: Зидаров-Дюлгеров, Пчеларов-Кованлъков, Шивачев-Терзиев. Дублетната форма е главно от турски език .

Срещат се и фамилии, които доказват връзката на населението с морето: Гемиджиев-Шаланов, Рибаров-Балъков, а по-късно са се появили Вапоров (от „вапор“ – параход), Моряков, Корабов и др.

Професии, отнасящи се до културния живот: Даскалов, Калиграфов (краснописец), Газетаров (вестникар), Писаров, Подвързачов и др.

Художествените занаяти намират отражение в имена като: Марангозов (резбар), Зографов, Молеров (художници), Майсторов-Устов и др.

Връзка с лечителството и езотеризма откриваме във фамилиите: Докторов-Хекимов, Знахаров, Вещеров (лечители), Гледачев, Билкаров, Шаманов.

Не случайно разделът в настоящата книга, посветен на професиите и занаятите, е най-наситен, което доказва трудолюбието, находчивостта и естетическия усет на българина.

*Абаджиев (шивач на аби), Авджиев (ловец),
Алатов (от „алат“ – занаятчийски
инструменти), Антикаджиев, Астарджиев
(тъкач), Аршинков, Ахчиев (готвач)*

*Багеров, Бакалов, Балтаджиев (дървар),
Басмаджиев, Берберов-Белберов (бръснар),*

*Биволарски-Мандажиев, Бозаджиев,
Билкарров, Бостанджиев, Бояджиев-Вапцаров,
Брашнарров, Бурмов,
Бунарджиев-Геранов-Кладенчарски, Бухчев,
Бъчваров-Кацаров-Качев*

*Вапоров (от „вапор“ – параход), Варимезов,
Вещеров (лечител), Винаров,
Воденичаров-Дерменджиев, Воловаров,
Въглищаров-Кюмюрджиев, Въжаров,
Въжев, Вълнарров, Вълнаев*

*Газетаров (вестникар), Гайтанджиев,
Гвоздев-Пиронков-Ексеров,
Гемиджиев-Шаламанов-Шаланов,
Гледачев (ясновидец), Градинаров-Бахчеванов,
Граматииков (учен), Гребенаров, Грозданов,
Грубешлиев (от култиватор за оран),
Грънчаров, Гуглев, Гърнев, Гърневски,
Гюдеров (от „гюдерия“ – мека кожа за почитване“)*

*Даскалов, Даракчиев,
Дармонов (от „дармон“ – решето, сито),
Дервенджиев (от „дервен“ – проход),
Дограмаджиев (дърводелец), Джамбазов,
Джелепов (търговци на добитък),
Драмалов (майстор на печки),
Джевгаров (притежател на чифт волове),
Дръндаров (от „дръндар“ – чепкало),
Дюкмеджиев (леяр), Дънков*

Елмазов

*Желязков-Демиров,
Житаров-Казълов-Казълджиев*

*Захариев-Шекеров-Шекерджиев,
Зидаров-Дюлгерров, Знахаров (лечител),
Златаров-Куюмджиев-Сарафов*

Ибришимов, Изворов, Иманяров-Малджиев
Кадиев (съдия), Казанджиев, Казанлиев,
Каиков (лодкар), Каишев, Калайджиев,
Калдъръмев, Калиграфов (краснописец),
Калканджиев, Калпакчиев, Калпаков,
Калцунков-Лапчунов (майстор на дълги
вълнени чорапи), Калъпчиев,
Камберов (от астраган),
Камарашев (от трупане на камара),
Каменаров, Каналджиев, Кантарджиев,
Канчев, Капанов,
Капралов (от „капрал“ – ефрейтор),
Каручев, Каруцаров, Касапчиев,
Катранджиев, Кафеджиев, Кенаров,
Керванбашиев (водач на керван), Керемедчиев,
Керестелиев (търговец на дървен материал),
Кесимов (от данък „кесим“),
Кехайов (глашатая),
Кираджиев (каруцар-превозвач), Килимаров,
Кирпичев, Киришев (от „кириш“ – греда),
Кирков, Ковачев-Чилингиров,
Кожухаров-Кюркчиев, Козарев,
Козинаров-Мутафчиев, Коларов-Талигаров,
Копринаров, Коканов, Косашки, Корабов,
Коритаров, Кошничаров,
Кюприев (от „кюприя“ – мост),
Кринчев (от „крина“),
Кърджилов (работещ на „къра“, на полето)
Лозаров, Лулчев (от „лула“)
Майсторов-Устов, Малджиев (иманяр),
Мангалов (от „мангал“ – котлон с дървени
въглища), Манджев, Марангозов (резбар),
Марзъков (от „марзък“ – дървени въглища),
Масларов-Шарланджиев,
Медникаров-Бакърджиев-Бакрачев,
Мермеров (от „мермер“ – мрамор),

*Мертеков (от „мертек“ – греда),
Механджийски, Мляков,
Молеров-Маляров (художник),
Моряков, Мостов*

Налбантов (подковач на добитък), Ножаров

*Обуцаров-Кундурджиев,
Овчаров-Чобанов-Пастухов,
Оризов-Оризаров-Чалъков,
Оцетов*

*Павурджиев (майстор на стомни),
Паламарков (от паламарка),
Пармаков (от „пармак“ – летва),
Пепелджийски, Пехливанов (борец),
Пещерски, Писарев, Писаров, Писарски,
Плоцаров, Праханов, Присадашки,
Пунгиев (от „пунгия“ – кесия за пари, тютюн),
Подвързачов,
Праматаров (амбулантен търговец),
Пчеларов-Кованлъков, Пържев*

*Рачелов, Решетаров, Рибаров-Балъков,
Ризников*

*Саваков (от „савак“ – ръкав на река),
Сакъзов (от „сакъз“ – дъвка),
Самарджиев-Семерджиев-Сарачев, Сапунджиев,
Саралиев (вид баклава),
Сачански-Сачев (от „сач“ – вид тава),
Свиларов, Свинаров-Домусчиев, Семков,
Синджирлиев, Симидов, Сиренаров,
Ситаров-Дармонов, Соколов, Столаров,
Суванджиев, Суватов (от „сува“ – пасище),
Сърмов*

*Табакков (от „табак“ – нещавена кожа),
Тавров (който поставя белег върху животно),
Талмачев (преводач), Телалов (новинар),*

*Тенкеджиев, Тепавичаров-Караджейков,
Тепсиев, Топраков (от „топрак“ – землица),
Топузов-Чомаков, Торбаров, Тренов, Тренчев,
Тухларов*

Угаров, Устов (от „уста“ – майстор)

*Фетваджиев (във връзка със съдебно решение),
Фурнаджиев*

*Хавезов, Хавузов (от „хавуз“ – басейн),
Халваджиев, Хамамджиев (от „баня“),
Ханджиев, Ханджийски, Харманджиев,
Халачев (от „дръндар“),
Харизанов (от „дарител“),
Хасъров (майстор на хасъри),
Хашъмов (майстор на седла), Хлеббаров*

*Чакмаков (от „чакмак“ – огниво), Чалъков,
Чападжиев (жопач), Чапразов (от „нафти“),
Чаталов (от „чатал“ – вила),
Чаръкчиев (лекуващ навяхнато),
Часовникаров-Сахатчиев,
Чекиев (от „чекия“ – ножче), Ченгелов,
Челиков (от „челик“ – стомана),
Чепкенов (от „елек“), Чехларов-Папукчиев,
Чешмеджиев, Чивгънов (от „чивгън“ – ярем),
Чизмаров-Обущаров-Кундурджиев,
Чинтулов (от лозов дънер),
Чифликчиев-Чифчиев (земделец),
Чомаков (от тояга, бастун),
Чуков-Токмаков, Чулов*

*Шалваров, Шапев-Шапкарров, Шивачев-Терзиев,
Шаманов, Шкембеджиев,
Шишков-Шишев-Шишов, Шойлеков*

Юрганджиев, Юруков (турски пастир, чергар)

Бит, качества на характера. Физиология

Фамилните имена от този раздел събуждат особен интерес. Те съдържат елементи от бита, нравствеността на нашия народ и физиологически характеристики, типични за отделен индивид. Не са пощадени отрицателни качества и пороци.

Отличителни външни белези откриваме във фамилии като: Белмустаков, Абрашев (луничав), Герджиков-Гюзелев-Дилберов (красив), Слабаков, Левентов (строен) и др., както и такива, които са свързани с телесни недостатъци: Къорчев (сляп), Дюстабанов (с плоско стъпало), Маразов (често боледуващ), Пелтеков (заекващ) и др.

Колоритно звучат фамилии като: Сайбиев (добър стопанин), Въртикъщов (също), Тевекелиев (щедър), Късметлийски, Чалъмов-Чалъшканов (усърден, сръчен), Умников и др. Чувството за справедливост е подчертано в презимена като: Губиделников, Тембелиев, Чапкънов (хитрец), Бербаатов (нечист), Яланджиев (лъжец), Дремджиев и др.

Прозвищата, изобретателно прикачени, постепенно са се превърнали във фамилни имена и за следващите потомци на рода, които не са носители на бележите на първообраза, но ги носят и до днес.

*Абрашев (луничав), Айнаджиев (хитрец),
Аладжов (от „пъстър“), Априлов,
Аркадашев-Достунов (приятел),
Ахмаков (глупав)*

*Бабаджанов-Балабанов (едър човек), Бабев,
Баланов (от „морски жълъд“), Багрянов,
Бараков, Батаклиев, Бацаров (от „целувка“),
Бекаров (ерген), Белмустаков,
Беломъжов (от „бяла погача“),
Бербанков (мошеник), Бербатов (нечист),
Бисеров-Маргаритов, Близнаков, Близнашки,
Блъсков, Богоров, Боримечков,
Бошнаков („бош“ – напразен), Братанов,
Братоев, Бръчков, Буботинов, Буйнозов,
Бусерски, Бурнаски, Бързашки, Бързицов,
Бързаков*

*Вазов (от „декоративен съд“),
Ваклушев (черноок), Варимезов, Владигеров,
Волев (волеви), Въгленов,
Въртиктъцов (добър стопанин),
Вариклечков (скъперник)*

*Гаджев, Гевшекков (слабоват),
Гегов (от „гега“ – овчарска сопа),
Герджиков-Гюзелев-Дилберов (красавец),
Германов (от „герман“ – тракийски бог),
Гидиков (нащърбен), Главанаков-Главчев,
Глухаров-Глухчев-Глушков,
Гологанов (монета - „гологан“), Грозев, Греков,
Грудков, Грубешлиев, Губиделников (мързелив),
Гуляшки, Гюбеков (танцуващ с гюбеци),
Гъзибаров, Гълчавов, Гърбов-Гърбушев,
Гърбузанов*

*Дабев, Далчев, Далаверов (мошеник),
Дангалаков (като върлина), Дафинкичев,
Дебелянов, Деветаков-Докузанов, Делиев (буен),*

*Дертлиев (с много грижи),
Джанабетски (дяволит),
Джерков (от „джерка“ – воденичка),
Джунюв (от „джуни“ – устни), Джурюв,
Джумбюшев (веселяк), Дингилев (висок),
Долчинков,
Домозетов (зет, живеещ в къщата на жена си),
Дремджиев, Дюстабанов (с плоски стъпала),
Дългъчев, Дълбоков*

Едрев, Елмазов

Желанков

*Завалиев, Загубански, Завоев, Запрянов,
Звездев, Здравеняков, Злъчкин*

*Изворов-Кайнаков, Инджев (строен),
Искров, Ихтибаров (уважаващ)*

*Кабакчиев (пълен, но нездрав), Кавалеров,
Кавгаджиев (свадлив),
Кадемлиев (носи щастие), Какачев,
Калдъръмюв (от „плочник“),
Калипетров (хубавец), Калмуков (начумерен),
Колинкоев, Камбуров, Каназирев, Капанов,
Капасъзов (безделник), Каравелюв,
Карагъзюв (черноок),
Карагъзчиев (уличен актьор),
Карадишлиев (с черни зъби),
Касабов (гражданин), Карталюв, Кахърков,
Качаков (беглец), Келешев (презрян),
Керелезюв, Кипрюв, Киселинчев,
Кискинюв (лют, силен),
Кисимюв (върши всичко от край до край),
Коконюв (натруфен),
Коджакефалиев (с голяма глава), Кривошиев,
Крачунюв, Коцалиев (коцкар),
Кутсузюв (без късмет), Куфарюв,
Кюлявков (измамник),*

*Къдрев-Къвръков-Кавърджиков, Кушев,
Къркеланов (от „сто лъжи“), Късметлийски,
Къосев, Късовски, Кърчев,
Къскънджиев (ревнивец)*

*Лагутов (от виц лък),
Ладински (от богиня Лада),
Лаладжиев (дърдорко), Ласков-Ласкаев,
Левентов (строен), Леваков, Левашки,
Лефеджиев, Либертинов (свободомислец),
Лобутов (който се бие), Лолов, Локмаджиев,
Луңгов, Лютаков, Лъочев, Люблев, Лъчев*

*Мазников, Малджиев-Малеев-Кючюков,
Масалджиев (който много говори),
Масрафлиев (който много харчи),
Маразов (боледувац), Междуречки, Мераков,
Мераклийски, Меразов (наследник),
Мерджанов (от „мерджан“ – корал), Миков,
Миларов, Многознаев, Момков, Момчев,
Мустаков-Буюклиев, Мочуров,
Мъглов-Думанов, Мързъков*

*Назлъмов (придирчив), Назърв, Намлиев,
Негодеев, Нишанов (с белег), Новаков,
Новкиришки, Ногалчев*

*Оббов, Обозов (кърванджия),
Оджакв (от „оджак“ – огнище), Огойски,
Омайников, Орманов-Орманджиев (от „гора“),
Ортаков (съдружник),
Ортодоксов (правилно мислец),
Отлуканов (от „плевник“),
Оюнджиев (фокусник, измамник)*

*Патрашков, Пелтеков (заеквац),
Пендачански (от „пет“), Пехливанов (борец),
Пиндиков, Пишманов, Плачков, Пожарски,
Празников, Порязов, Прелезов, Премянов,
Прешленов, Пърличев*

*Разводов, Разсуканов, Разсолов, Раковски,
Рапанов, Ризов, Рогозински, Рояшки, Рупиев,
Русалиев, Ръждев, Ръков*

*Сайбиев (добър стопанини),
Сакъзов (от „дъвка“), Салабашев (първенец),
Самодумов, Сербезов-Курназов-Сестримски,
Сколуфанов (вид прическа), Скулев, Слабаков,
Снегаров, Списаревски,
Собаджиев (от „соба“ – стая), Сокеров,
Солаков (с повредена ръка), Спространов,
Стоицев, Строгов, Съмналиев*

*Тевекелиев (щедър), Тембелиев (мързеллив),
Тишинов, Топалов (куц), Топенчаров,
Тумбарков, Тулумов, Търкаланов,
Търпилов*

*Увалиев, Узунев (висок), Умников, Урумов,
Урузов (лош), Ушев*

*Филджанов (от „филджан“ – вид чаша),
Фучански, Фъртунов, Фучеджиев*

*Хвалипръцков,
Хаберлиев (от „хабер“ – новина),
Хаирлиев (благодетел),
Хайлязов (мързелуващ),
Хайтов (празноскитанец), Хамалски (носач),
Харизанов (който подарява), Хасъров,
Хисарски (от „хисар“ – крепост),
Хрисимов (кротък), Хвърчилков, Храбров*

*Цефалов (от „глава“), Цоцоланов,
Цоцолманов (дебел), Цинцарски (скъперник)*

*Чакъров-Чакърджиков (пъстроок),
Чалъмов-Чалъшканов (усърден),
Чапкънов (хитрец),
Чамурлийски (от „пръст, кал“),*

*Чапрашиков (нещо сложно), Чардаклиев,
Чаталов (от „разклонено дърво“),
Червенков- Карминов-Кърмъзов, Черноземски,
Чернев, Черноводов, Чипев (с чип нос),
Чолаков (с повредена ръка),
Чомаков (от „тояга с топуз“), Чорапов,
Чукуров*

*Шайтанов (от „дявол“), Шампове,
Шашкънов (глухав), Шегаджиев,
Шереметев (непослушен, непокорен),
Шишков, Шулеров (комарджия)*

Щиплиев

Югов, Юскеселиев (от „сто...“), Юшенлийски

*Явашев (бавен), Яланджиев (лъжец),
Янлъзов, Януаров*

Фамилни имена, свързани с географски топоними, населени места и други етноси

Тия фамилии са многобройни. Техният брой може да се удвои и утрои, затова и не са посочени всички възможни.

Връзката с географски топоними разкрива потеклото на българите в широки географски граници: Балкански, Бесарабски, Тракийски и др. По-конкретни са фамилиите, посочващи точния произход като: Банскалиев, Калоферов, Тетевенски и др.

Особен интерес представляват фамилни имена във връзка с други етноси като: Гагаузов,

Каракачанов и др., както и със страни и селища, където е пребивавало лицето със съответната фамилия: Парижев, Сирийски и др. подобни. Те са се появили като прозвища: парижанина, сириеца и т. н.

имена във връзка с географски топоними

Балкански, Балканджиев, Бесарабски, Вардаров, Вардарски, Добруджански, Дринов, Загоров, Маджуров-Тракийски, Македонски, Пирински, Подбалкански, Помаков, Рилски, Сакаров, Струмски, Гранитски, Турлаков, Черноморски, Шопов, Янтров и др.

във връзка с населени места

Айдемирски, Балчиклиев, Банскалиеви, Беловски, Бургазлиев, Вакарелски, Варналиев, Видинлиев, Девнелиев, Жеравненски, Калоферов, Новоселски, Русчуклиев, Смирненски-Измирлиев, Софиянски, Стамболов, Стамболийски, Староселски, Тетевенски, Троянски, Църноречки, Чирпанлиев, Шумналиев

във връзка с други етноси

Арабов, Аржентински, Арнаутов, Арнаутов, Будимов, Влахов, Влашки, Гагаузов Гърков, Гърчев, Ерменков, Ингилизов, Казаков, Каракачанов, Китайков, Куманов, Мавров, Мавродиев, Москов, Немцов, Олимпиев, Парижев, Персийски-Аджемов, Странски, Сирийски, Татарчев, Турков-Раджалов, Унгаров-Маджаров, Францов, Хърватов, Циганчев-Копанарев-Ромски и др.

Фамилии, изразяващи социалното положение

Сферата на социалния живот също дава отражение върху фамилните имена. Съществуват две категории от тях – свързани с прослойката на сиромасите от една страна и на заможните – от друга. Първите се отнасят до вида на работа: Гавазов, Измекаров (слуги); до облеклото, както и до прехраната: Голчев, Мамалигаров и др.

Имената на заможните показват по-висок ранг: Десподов, Болярски; богатство: Алтънов, Сребров, Тузсузов (богаташ). Не липсва и отрицателна отсянка: Кожодеров, Лихварев и др. Други имена, отразяващи социалното положение: Чорбаджиев, Чифликчиев, Консулов и др.

Със своя тънък усет за икономическото разделение, народът е създал подходящи и точни прозвища, които постепенно са се превърнали във фамилни имена.

Алтънов, Алтънков

Бароновски, Богатинов, Болярски

Вариклечков (скъперник),

Василевсов, Везирев, Велможов

Гавазов (слуга), Големанов, Голчев,

Гурбетчийски

Десподов, Деспотов

Жезелов

Зенгинов (богаташ)

Измежяров (слуга)

*Калфов (помощник-майстор), Каролев,
Качамаков, Кашев, Кметов, Князев,
Коджабашиев (голедец), Кожодеров,
Консулов, Крайчевски, Кралев, Кралевски,
Кърпачев, Кърпикожухов*

Лихварев

Мангълов (от „медна монета“), Мамалигаров

*Пазвантов, Палатовскии, Парцалев, Пендаров,
Принцов, Просеников, Пъдаров, Пъдаревски*

*Селянов, Сираков, Сиромахов, Сребров,
Старейшински*

Труфчев-Тузсузов (богаташи)

Устабашиев (пръв майстор)

Фасулев, Фудулов (беден, но горд)

Хасъров, Хасълджиев

Царев, Цървуланов

*Чергаров, Чираков, Чифликчиев, Чифчиев,
Чокоев, Чорбаджийски, Чорбаджиев*

Фамилии, свързани с религията

Християнската религия е играла значителна роля за оцеляване на нацията, особено по време на османското владичество. В този смисъл някои от фамилните имена са свързани с нея и с църквата като нейна институция. Най-разпространената фамилия от този вид е Попов, както и Хаджиев (поклонник на Божи гроб). Тази

фамилия приемат и поколенията напр. Иван Хаджипетров. Съществуват и фамилии, които имат връзка с църкви и манастири – Свещаров, Клисаров и др., както и Иконописов, Зографов. По-отвлечено значение имат имената Шейтанов, Духовников, Ангелатов и др.

Интересни са фамилиите Черноризов, Чернокапов, Отшелников, дори и Шаманов (езически жрец). Чрез близостта с гръцката църква идват имената Папазов (от „поп“), Парадизов (от „рай“) и др.

А въпреки религиозните различия между християнство и мохамеданство от взаимодействието на българи и турци са се появили имената: Ходжев (турски духовник), Текелиев (турски параклис), Дервишев (мохамедански калугер) и др. Разбира се, за това явление е изиграло роля и потурчването с приемане насилствено на исляма.

Аллахверджиев (благодарност), Ангелаков

Бездуховников, Богословов

Владиков

Дамаскинов (от „богослужебна книга“),

Дервишев (мохамедански калугер),

Джинов (горски дух), Духовников

Евангелатов

Зографов

Иконописов, Икономов

Календеров (от Коледа-Календа), Калугеров,

*Кандиларов, Клисаров, Коледаров,
Къзълбашев (мохамеданско религиозно
течение)*

*Магеров (готвач в манастир),
Манастирски, Мечетов (от „джамия“),
Моллов (от „ислямски духовник“)*

Отшелников

Парадизов (от „рай“), Папазов, Попов

Светогорски, Свецаров

Текелиев (от „турски параклис“)

*Хаджиев, Хаджипетров,
Ходжев (турски духовник)*

Чернокапов, Черноризов,

Шаманов, Шейтанов (от „дявол“)

Срещат се презимена, отразяващи войнския дух на българите и борбата срещу османското владичество.

Известен е воинският дух още на прабългарите, който се е предавал и на бъдещите поколения. Отзвук от древни времена е фамилията Бунчуков (от знаме – конска опашка), както и Мазгалов (от „кула-бойница“)

По-многобройни са фамилиите, свързани с османското владичество и борбата срещу него. За нерадостното положение на българите-рай говорят фамилиите: Бежански, Бегачев, Бегажев, Диарбекирски, Потурчев, Яничаров и др.

От друга страна е разкрит борбеният дух на народа ни, който се опълчва срещу поробителя

с въоръжена борба. Доказателства за това откриваме във фамилни имена като: Поборников, Заверов, Хъшовски, Страшников, Четников, Хайдутов и др. Отделни фамилии са свързани с въоръжението: Курщумлиев, Пищовлиев, Барутчиев, Патронов и др. Интересни са фамилиите: Похлупков (закрилник на населението), Харбалиев и Тюфекчиев (майстори на оръжие).

В тази група фамилии се включват и такива, които се отнасят до турската власт и турското военно устройство: Мужтаров (кмет), Аскеров (войник), Черибашиев (еничарски военачалник) и др. За безправията на райта съдим от имената: Дерибеев (своеволен управник), Кеседжиев и Кърджалиев (разбойници), Черкезов и др.

Фамилни имена - история...

*Агански, Агов, Арнаудов, Арнаутов,
Аскеров (войник), Аянски (помощник валия)*

*Байрактаров-Бандеров (знаменосец),
Барутчиев, Бежански, Бегачев, Бейски,
Бинбашиев (началник на 1000 войници),
Бунчуков (от „бунчук“ – конска опашка-знаме)*

*Безирски, Войводов, Войников, Войнов,
Войнски, Враголомов*

Газдов (от „господар“), Главатаров

*Дерибеев (своеволен управник),
Делибашиев (страж на паша, луда глава),*

Диарбекирски (заточеник в Диарбекир)

Еничаров

*Заверов (от „завера“ – бунт),
Заимов (велможа, който издържа въоръжени
войници)*

Игов

*Кадънков, Калъчев (от „сабя“), Капитански,
Калаузов (водач), Карагяуров (черен гяур),
Кеседжиев (разбойник), Караколев (патрул),
Комитов, Конакчиев (от „конак“ – община),
Куришумлиев, Куришумджийски, Кърджалиев*

*Мазгалов (от „мазгал“ – кула-бойница),
Мухтаров (кмет)*

*Наганов (вид револвер),
Низамов (турски войник)*

Онбашиев (десетник в турската армия)

*Патронов, Пашов, Пашалиев, Пицовлиев,
Поборников, Потурчев, Прангов, Пушкаров,
Похлупков (закрилник на раята)*

Развигоров

*Сердаров (главнокомандващ войската),
Стражев, Страшников, Стрелчев, Стрелков,
Султански*

*Топов, Топчиев (артилерист),
Тюфекчиев (майстор на оръжие)*

Фереджанов

*Хайдутов, Ханджаров (от „ханджар“ – меч),
Харамиев, Харбалиев (майстор на пушки),
Хисарски (от „хисар“ – крепост), Хъшовски*

Чаушев (пазач), Челебиев (господин), Четников,

Черибашиев (еничарски военачалник), Черкезов

Шумарев

Юнаков, Юрушев

Яничаров, Ятаганов,

Яръмджиев (закрилник),

Ясакчиев (телохранител)

Фамилни имена, които се отнасят до изкуството

Нашият народ е прочут с отношението си към изкуството. В този смисъл откриваме тази дарба и във фамилните имена. Някои от тях присъстват и в раздела за професии и занаяти, но се налага да бъдат отбелязани и в този раздел, за да бъде той пълен.

Имената, отразяващи дарбите на народа ни по отношение на изкуството, се отнасят до музикални инструменти, други – до музицирането чрез пеене, а някои отразяват дарбата на художниците.

Много са фамилията, чиито предци са били свирачи на народни инструменти като: Гайдаров, Кавалджиев и др. Някои от по-древните музикални инструменти също са останали в имената: Сантурджиев (от „сантура“ – подобие на китара), Зурлов, Бозуков и др. Чрез имената Чалгаджиев, Бандаджиев се доказва участието в оркестри, където присъстват и ударни инстру-

менти (имена: Тъпанджиев, Даулджиев). Майсторите на чанове и хлопки носят имената Хлопатаров, Чанов. Презимената Пеев, Пейчев, Орфеев говорят за певческа дарба, а Хороводов – за изкусно владееие на танца. Художниците са се изявявали главно в изписване на църкви и манастири, така са се появили фамилияте Иконописов, Зографов.

Бандаджиев, Бозуков, Борозанов

Гайдаров, Гайдарджиев, Гусларов, Гъдуларов

Даулджиев, Даулов

Зурлов, Зографов-Молеров

Иконописов

Кавалджиев

Лаутов

Марангозов (резбар)

Нотев

Орфеев

Пеев, Пейчев, Песноликов

Сантурджиев (от „сантура“)

Тъпанджиев, Тъпанаров

Хлопатаров, Хороводов

Цигуларов-Кеменджиев

Чалгаджиев, Чанов

Фамилни имена по названия на растения (флора)

Фамилните имена, свързани с флората, доказват тясната връзка на народа ни с природата и родната земя – една мъдро осъзната космическа връзка, кодов знак за тандема човек-флора. Разкриват се и вещи умения да се мисли за екологията, да се пази майката-природа. Добрият стопанин засажда гори, овошки, зеленчуци и цветя. Ползва витаминозна храна, а и живее здравословно чрез билките. Любовта към цветята пък разкрива естетическото чувство на българина.

В този раздел не са посочени имена, свързани със селскостопанския труд като Житаров и др., които са включени в раздела „Професии“.

Алабашев

*Билкаров, Бобчев, Бобев, Боров, Босилков,
Брезински, Брезов, Брезоев, Буков, Бъклов,
Бъкларов*

Върбанов, Върбов-Ракитов

*Гиргинов, Горянски, Грозданов, Грудов,
Гюлмезов (от „гюл“ – роза), Гъбаров*

*Дафинов,
Джанков-Джагаров-Вардачки-Сливов-Сливков,
Дренски*

Зелков, Зеленгоров, Зеленогорски, Зюмбюлев

Калинов, Камбов, Карамфилов, Карпузов,

*Каунов, Конопов, Коренчев, Костилков,
Кратунков, Крушев, Крушарски, Крушкин*

*Латинов, Лесков, Лецев, Лилиев, Лилов, Лесов,
Луканов, Луков, Лучников*

*Малинов, Маслинков, Маргаритов,
Мешекон (вид дъб)*

*Орешарски, Орманджиев (от „орман“ – гора),
Ошавков*

*Памуков, Памуклиев, Паприков, Папуров,
Пчелинов, Пиперков, Пънчев-Кютюков*

Разсадов, Рапонов (от „ряпа“), Розов

Семков, Сусамов, Съчков

*Тополов-Каваков, Трендафилов-Гюлов,
Трънков, Трънски*

Фиданов, Флоров

Хардалов

Церов (вид дъб)

*Чамкориев (от „чамкория“ – борова гора),
Чамсакъзов (от „чамсакъз“ – борова смола),
Черешаров, Чимширов, Чинаров- Ябланов,
Чушков*

Шипкалиев, Шипковенски, Шумков, Шумарев

Щирков

Яворов, Яворски, Ясенов

Фамилии по названия на животни (фауна)

Връзката на българина с фауната е изразена и в неговите фамилни имена. Домашните животни са били пръв помощник в работата на селянина. От тук и фамилии като: Волов, Говедаров, Жребецов, Катърски и др. Срещат се и такива, които говорят за животни-пазители или вредители: Котев, Мишков, Вълков и др. Фамилиите Свинаров, Мисирков, Кокошкарров, Скумриев идат от названия на животни, които присъстват на трапезата като храна. Други разкриват връзката с дивата природа: Самсаров (от „самсар“ – белка), Мечков, както и митични: Змеев-Аждеров, а и обобщаващи: Зверев, Животинов. Богато е разнообразието от имена на птици: Кълвачев, Гълъбов, Соколов и др. И тук се срещат дублети: Сърнев-Караджов, Славеев-Бюлбюлев-Бюлбюлиев и др. В някои фамилии е вложено и чувство за хумор: Куйруков, Крантов.

Във фамилиите по названия на животни откриваме практическата икономическа изгода в бита, но и такива, които доставят естетическа наслада на човека.

Арънски, Асланов (от „лъв“)

*Барбунов (вид жаба), Биволаров-Мандаджиев,
Биков, Боримечков, Бурсуков (от „язовец“),
Бухалов, Бръмбаров, Бълхов*

*Волов, Врабчев, Вранешки, Вранев, Вълков,
Вълчев*

*Гарванов, Гаргов, Говедаров, Гуцеров, Гълъбов,
Гълъбаров, Гюмюшев (вид риба)*

Дакелов (порода куче), Джавков

Еленов

Жабов, Животинов, Жребецов

*Заекв, Зверев, Змеев-Аждеров-Аджаров,
Змияров, Змеицев*

*Кадънков, Камиларов, Канарчев, Карамански,
Карталов (от „лешояд“), Катърски, Козарев,
Кокoшкарoв, Комаров, Коняров, Костурков,
Котков-Котев-Мачков, Кочовски, Кочев,
Краваров, Крантов, Куйруков, Кълвачев,
Къртов*

Леферов, Лисичков-Тилкиев-Тилков

*Маймунков-Шебеков, Маргаретаров, Мечков,
Мечкаров, Мисирков, Мишаков, Мишев,
Мишков, Мрянков, Мурджев*

Орловски

Паунов, Пчелински

Раков, Раковски

*Самсаров (от „самсар“ – белка),
Свинаров-Домусчиев, Свраков, Скумриев,
Славейков, Славеев-Бюлбюлев, Смоков,
Соколов-Керкенецов, Сърнев-Караджов*

Таранков (вид риба), Таукчиев (вид патица)

Фърков

Чакалов, Чирозов

Шаранков

Щъркелов

Юницки

Язовски, Ястребов-Гериков

* * *

Българските фамилни имена носят суфикс „ов“, „ев“, по-рядко „ски“ за м. р. (-ов, -ев, -ски) и същите суфикси с окончание „а“ за ж. р. (-ова, -ева, -ска). Съществуват още и фамилни имена от собственото име на жена – Неделкин, Радин и др.

Настоящото скромно проучване е само насока за размисли относно познанията, които получаваме от българските фамилни имена. Те ни отвеждат към родовите корени и ние ги носим с гордост, както са ги носили нашите деди и ще ги носят и бъдните поколения!

Съдържание

Фамилни имена, свързани с професии и занаяти	5
Бит, качества на характера. Физиология	11
Фамилни имена, свързани с географски топоними, населени места и други етноси	16
имена във връзка с географски топоними	17
във връзка с населени места	17
във връзка с други етноси	17
Фамилии, изразяващи социалното положение	18
Фамилии, свързани с религията	19
Фамилни имена - история... ..	22
Фамилни имена, които се отнасят до изкуството	24
Фамилни имена по названия на растения (флора)	26
Фамилии по названия на животни (фауна)	28

Катя Бакърджиева

Българските фамилни имена – извор на
минало и родолюбие

–

Българска, първо издание

Всички права запазени

Оформление и предпечатна подготовка на тялото
и на корицата: Й. Богдева

Формат 16/60/80, печатни коли 2

Печат: